

הלכות אישות פרק ד

פרק ד: פרטים בריני קידושין

א.

אין האשה מתקדשת אלא לרצונה, והמקדש אשה בעל כרחה - אינה מקודשת.

אבל האיש שאנסוהו עד שיקדש על כרחו - הרי זו מקודשת.
ויש לאיש לקדש נשים רבות כאחת, והוא שיהיה בכסף - אם קידש בכסף - פרוטה לכל אחת ואחת.

ויש לאחת מהן, או לאחר, לקבל הקידושין על ידי כולן מדעתן:

ספקות ברצונה

ב.

המקדש את האשה, ונתן קידושיה מדעתה ביד חברתה, ואמר לחברתה כשנתן הקידושין לידה, "ואת נמי", או "וכן גם את", וכיוצא בזה - הרי שתיהן מקודשות.

אבל אם נתן בידה ואמר לה, "ואת" - הרי זו שקיבלה הקידושין ספק מקודשת, שמא לא נתכוון אלא לראות מה בליבה, וכאילו אמר לה, "ואת מה תאמרי בדבר זה?", ולפיכך קיבלה היא הקידושין, שהרי זה עדיין שואלה לראות מה בליבה, ומפני זה היא ספק מקודשת:

"התקדשי לי בדינר זה", נטלתו וזרקתו לפניו, או לים או לאור או לדבר האבד - אינה מקודשת.

אמרה לו, "תנהו לאבא", או "לאביך", או "לאיש פלוני", ונתן - אינה מקודשת.

ואם אמרה, "תנהו לו שיקבלנו לי", ונתן - הרי זו מקודשת.

אמרה לו, "הניחהו על הסלע" - אינה מקודשת.

ואם היה סלע שלה - מקודשת.

היה הסלע של שניהם - הרי זו מקודשת בספק:

אמר לה, "התקדשי לי בכיכר זה", אמרה לו, "תנהו לעני", אפילו היה עני הסמוך עליה - אינה מקודשת.

"תנהו לכלב" - אינה מקודשת.

ואם היה כלב שלה - מקודשת.

היה רץ אחריה לנשכה, ואמרה לו, "תנהו לכלב זה" - הרי זו ספק מקודשת:

היה מוכר פירות או כלים וכיוצא בהן, באת אשה ועמדה ואמרה לו, "תן לי מעט מאלו", ואמר לה, "אם אתן ליך תהי מקודשת לי?", אם אמרה, "היין", ונתן לה - הרי זו מקודשת.

אבל אם אמרה, "תן לי מתן", או "השלך לי", או דברים שענינם "לא תשחק עמי בדברים אלו אלא תן בלבד", ונתן - אינה מקודשת:

וכן אם היה שותה ביין, ואמרה לו, "תן לי כוס אחד", ואמר לה, "אם אתן לך הרי את מקודשת בו?"", ואמרה לו, "השקני השקות", או "תן, השקה, השלך" - אינה מקודשת, שאין הדברים מראין אלא השקני בלבד ואל תשחק עמי בדבר אחר:

פרטים בעדים

1.

המקדש בעד אחד - אין חוששין לקידושיו, אף על פי ששניהם מודים.
קל וחומר למקדש בלא עדים.

פסולי עדות

המקדש בפסולי עדות של תורה - אינה מקודשת.
בפסולי עדות של דברי סופרים, או בעדים שהן ספק פסולי תורה,
אם רצה לכנוס - חוזר ומקדש בכשרים,
ואם לא רצה לכנוס - צריכה ממנו גט מספק.
ואפילו כפרה האשה והכחישה את העדים, ואמרה, "לא קידשתני" - כופין אותה ליקח הגט.
וכן דין כל קידושי ספק,
אם רצה לכנוס - חוזר ומקדש ודאי,
ואם לא רצה - צריכה ממנו גט מספק;

יתומה - קידושי מיאון

ז.

קטן שקידש - אין קידושיו קידושין.

אבל גדול שקידש את הקטנה היתומה, או קטנה שיצאה מרשות אב אם היתה פחותה מבת שש, אף על פי שהיא נבונת לחש ביותר ומכרת ומבחנת - אין כאן שם קידושין, ואינה צריכה למאן. ואם היתה מבת עשר ומעלה, אף על פי שהיא סכלה ביותר - הואיל ונתקדשה לדעתה, הרי זו מקודשת למיאון:

ח.

היתה מבת שש עד סוף עשר - בודקין את יופי דעתה, אם מבחנת ומכירה עסקי הנישואין והקידושין - צריכה למאן, ואם לא - אינה מתקדשת למיאון, ואינה צריכה למאן:

ח.

כיצד מתקדשת למיאון? שאם נתקדשה ולא רצת לישב עם בעלה - צריכה למאן בפני שנים ולומר, "איני רוצה בו", ויוצא בלא גט, כמו שיתבאר בהלכות גירושין, וזו היא הנקראת "ממאנת". ולמה יוצאה בלא גט? מפני שאין קידושיה קידושין גמורין מן התורה, אלא קידושי קטנה זו מדברי סופרים, והן תלוין, שאם ישבה עם בעלה עד שגדלה - גמרו קידושיה, ונעשת אשת איש גמורה, ואינו צריך לחזור ולקדשה אחר שגדלה. ואם לא רצת לישב - צריכה למאן, ותצא בלא גט:

חרשות

ו.

חרש שנשא פיקחת, וכן חרשת שנישאת לפיקח - אין קידושיהן גמורין מן התורה, אלא מדברי סופרים.

לפיכך אם בא פיקח וקידש אשת חרש הפיקחת - הרי זו מקודשת לשני קידושין גמורין, ונותן גט, והיא מותרת לבעלה החרש.
אבל שוטה שקידש פיקחת, או פיקח שקידש שוטה - אין כאן קידושין כלל, לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים:

סרים ואילונית

י.

סרים שקידש, בין סרים חמה בין סרים אדם, וכן אילונית שנתקדשה - הרי אלו קידושין גמורין.

טומטום ואנדרוגיניזם

יא.

טומטום ואנדרוגיניזם שקידשו אשה, או שקידשן איש - הרי אלו קידושי ספק, וצריכין גט מספק:

יב.

המקדש אחת מן העריות - לא עשה כלום שאין קידושין תופסין בערוה, חוץ מן הנידה, שהמקדש את הנידה הרי זו מקודשת קידושין גמורין. ואין ראוי לעשות כן:

יג.

אשת איש שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר בפני בעלה - הרי זו מקודשת לשני, שהאשה שאמרה לבעלה בפניו, גירשתני - נאמנת, חזקה אינה מעיזה פניה בפני בעלה.

אבל אם קידשה אחר שלא בפני בעלה - אין קידושיו תופסין בה, עד שתביא ראייה שנתגרשה קודם שתקבל הקידושין. כל שלא בפניו מעיזה:

יד.

המקדש אחת מן השניות, או מאיסורי לאוין, או מאיסורי עשה, וכן היבם שקידש צרת יבמה - הרי זו מקודשת קידושין גמורין, חוץ מיבמה שנתקדשה לזר, שהיא מקודשת בספק - נסתפק לחכמים אם הקידושין תופסין ביבמה כשאר חייבי לאוין, או אין קידושין תופסין בה, כערוה.

ואף על פי שאסור לו לכונוס אחת מכל אלו - הרי זה מגרש בגט:

גויה

טו.

המקדש גויה או שפחה - אינן קידושין, אלא הרי היא אחר קידושין כמו שהיתה קודם הקידושין.

וכן גוי ועבד שקידשו בת ישראל - אין קידושיהן קידושין.

ישראל משומד שקידש, אף על פי שהוא עובד עבודה זרה ברצונו - הרי אלו קידושין גמורין, וצריכה ממנו גט:

חציה שפחה

טז.

המקדש אשה שחציה שפחה וחציה בת חורין - אינה מקודשת קידושין גמורין עד שתשתחרר.

וכיון שנשתחררה גמרו קידושיה, כקידושי קטנה שגדלה, ואינו צריך לקדשה קידושין אחרין.

בא אחר וקידשה אחר שנשתחררה - הרי זה ספק קידושין לשניהם.

יז.

ואי זו היא שפחה חרופה האמורה בתורה? זו מי שחציה שפחה וחציה בת חורין שקידשה עבד עברי.

ומי שחציו עבד וחציו בן חורין שקידש בת חורין - הרי זה ספק קידושין:

שיכור

יח.

שיכור שקידש - קידושיו קידושין, ואף על פי שנשתכר הרבה.

ואם הגיע לשכרותו של לוט - אין קידושיו קידושין. ומתיישבין בדבר זה:

פרטים בשווה פרוטה

יט.

המקדש בפחות מפרוטה - אינה מקודשת.

קידשה באוכל או בכלי וכיוצא בו ששוה פחות מפרוטה - הרי זו מקודשת בספק, וצריכה גט מספק, שמא דבר זה שוה פרוטה במקום אחר. הא למדת שכל המקדש בשוה כסף, אם היה שוה פרוטה באותה המדינה - הרי אלו קידושי ודאי, ואם אינו שוה פרוטה - הרי אלו קידושי ספק:

יט.

ייראה לי שאם קידש בתבשיל או בירק שאינו מתקיים, וכיוצא בהן, אם לא היו שוה פרוטה באותו המקום - אינה מקודשת כלל, שהרי דבר זה אינו מגיע למקום אחר עד שייפסד ויאבד ולא יהי שוה כלום. ודבר של טעם הוא זה, וראוי לסמוך עליו:

סבלונות

כ.

המקדש אשה בפחות מפרוטה, או שקידש שתי נשים בפרוטה, אף על פי ששלח סבלונות לאחר מכאן - אינה מקודשת. וכן, קטן שקידש, אף על פי ששלח סבלונות אחר שהגדיל - אינה מקודשת, שמחמת קידושין הראשונים שלחו, שהיו קידושין פסולין:

פרטים בהגעת הכסף לרשותה

כא.

המקדש את האשה בכסף או בשטר - אינו צריך שיתן הקידושין לתוך ידה, אלא כיון שרצת לזרוק לה קידושיה, וזרקם בין לתוך ידה בין לתוך חיקה או לתוך חצירה או לתוך שדה שלה - הרי זו מקודשת. היתה עומדת ברשות הבעל - צריך שיתן לתוך ידה או לתוך חיקה:

היתה עומדת ברשות שהיא של שניהם, וזרק לה קידושיה מדעתה, ולא הגיעו לידה או לחיקה - הרי זו מקודשת קידושי ספק. ואפילו אמרה לו, "הנח קידושי על מקום זה", ואותו המקום של שניהן - הרי אלו קידושי ספק:

היו עומדין ברשות הרבים, או ברשות שאינה של שניהם, וזרק לה קידושיה, קרוב לו - אינה מקודשת, קרוב לה - הרי זו מקודשת. מחצה למחצה, או שהיו ספק קרוב לה ספק קרוב לו ואבדו קודם שיגיעו לידה - הרי זו מקודשת בספק:

כיצד הוא קרוב לה וקרוב לו?

כל שהוא יכול לשמור אותן והיא אינה יכולה - זה הוא קרוב לו, היא יכולה לשמור והוא אינו יכול - זה הוא קרוב לה, שניהם יכולין לשמור אותן או שניהם אינן יכולין לשמור אותן - זה הוא מחצה למחצה: